

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

Silný komorní příběh rodiny, na jejímž počátku byl úkol StB.



AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

- inscenace vznikla v koprodukcí spolku TESTIS a společenského centra UFFO Trutnov
- premiéra: 30.11. a 1.12. 2018
- hosté Švandova divadla v Praze
- záštita projektu: Petr Blažek, historik
- patroni projektu: Jiřina Šiklová

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

INSCENACE

I v těch nejsevěřenějších rodinách existují tajemství, o nichž si myslíme, že je již dávno pohřbil čas. **Ještě včera jsme si mysleli, že se známe.** Dnes už ruku do ohně za své blízké zřejmě nedáme. Natož sami za sebe.

Téměř detektivní drama prolínající časové roviny normalizace a dnešních dnů. Vynořování těžkých okamžiků i absurdit, které s sebou minulý režim a uhýbání v něm nesly. **Zraněná blízkost a důvěra – a přece rodina jako jediný pevný bod.** Co jsme to vůbec zač? Přestaňme se schovávat za tvrzení „taková byla doba“ a odkryjme karty, z nichž jsme si pečlivě zbudovali naše "domečky".

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

TÉMA

Téma **tzv. společenského agenta** (tedy osoby, která s vámi byla v intimním kontaktu – ať už na vás donášela, či vás měla zdiskreditovat a to posléze mělo posloužit k vydírání) není v naší zemi příliš často zpracováno. Z faktografie je známý např. příběh Vítězslava Vejražky, který jako společenský agent fungoval. Šířeji se tímto tématem zabývá snad jen kniha britského novináře Charlese Laurence nazvaná *Jiří Mucha – Společenský agent*. Nemuselo vždy nutně jít o exponované osoby, dopady na životy však nebyly tím menší. **Dodnes se porovnáváme s termínem normalizace** a je nutno si přiznat, že většina příběhů situovaných do tohoto období (potažmo do období po listopadu '89, kdy dochází k pokusům o jakési vyrovnání) často ustoupí jistému sentimentu, konstruuje děj k happyendu (aby to přeci jen bylo stravitelné) či alespoň nastolí taktiku „smiřujícího konce“. Z mnoha případů je však zřejmé, že důsledky podobných akcí byly devastující – devastující ve smyslu dlouhodobé deformace charakterů a hodnot, posunů vnímání v tom, **co je tzv. normální**.

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

TÉMA

Skrze komorní příběh **otevíráme na první pohled historické téma** (fenomén tzv. společenských agentů), avšak v obecnější rovině se jedná o téma strachu a z něho pramenících kompromisů v životě, ochoty a schopnosti nést odpovědnost za svá rozhodnutí a činy. Chceme se zaměřit na **zobrazení některých z nejčastějších praktik a mechanismů StB** např. při procesu tzv. verbování (tj. získávání donašeče). Také se pokusit hledat momenty, **kdy bylo možné ještě říci ne**, a kdy už nešlo ze „smlouvy s ďáblem“ utéct. Není totiž od věci si také uvědomit, že **9 z 10 agentů bylo ke spolupráci de facto přinuceno** vyhrožováním či vydíráním, nikoli pro svoji vlastní potřebu a potěšení z udávání. Nejde o moralitu, či kázání (navíc z pozic lidí, kteří vesměs takovému tlaku vystaveni nebyli), ale spíše o **odkrývání, co bylo možné**, a co tudíž zase někde latentně může čekat na svoji resuscitaci; byť v jiném systému a podobě. Vždy je to jen o konfiguraci lidí, moci a strachu. Podstatným motivem je také zacházení s vlastní pamětí; a také otázka, **jak dlouho šlo svoji spolupráci v porevoluční době skrývat**.

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

INSCENAČNÍ TÝM

HRAJÍ: Klára Cibulková, Tomáš Pavelka, Ivan Řezáč, Viktor Kuzník

AUTOŘI: Martina Kinská a Radek Schovánek

REŽIE: Martina Kinská

DRAMATURGIE: David Košťák

SCÉNA: Matěj Cibulka

KOSTÝMY: Dominika Lippertová

HUDBA: Jan Kučera

PRODUKCE: Karolína Macáková

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

AUTOR I.

Martina Kinská (*1978)

Absolvovala magisterské studium činoherní režie a dramaturgie na Divadelní fakultě AMU v Praze; tamtéž o rok později završila magisterský program oboru teorie a kritika činoherního divadla. Již během studií působila v profesionálních divadlech a od roku 2005 je dramaturgyní Švandova divadla. V loňském roce také hostovala jako dramaturg v Městském divadle Brno (Žitkovské bohyně).

Je autorkou několika jednoaktových her, divadelních adaptací (např. Krysař, Krakatit, Idioti, Kurz negativního myšlení) a také operního libreta (Slavík a růže). V listopadu 2015 měla premiéru její první celovečerní hra Pankrác '45. Tímto textem debutovala jako režisérka. Na režijní práci navázala v únoru letošního roku inscenací Obraz Doriana Graye ve vlastní adaptaci. Vedle divadla se věnuje také filmové dramaturgii a scenáristice.

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

AUTOR II.

Radek Schovánek (*1964)

Badatel a publicista; zabývá se především problematikou československého exilu a činnosti komunistické rozvědky proti němu. Svazky StB zkoumá více než dvacet let. V osmdesátých letech se účastnil opozičních aktivit a byl spoluzakladatelem jičínské samizdatové edice Nos, organizátorem koncertů a také pašoval exilovou literaturu z Maďarska a Rakouska do ČSSR.

V letech 1993 – 1998 pracoval v Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Policie ČR; 1999 – 2005 působil pod vedením profesora Viléma Prečana v Československém dokumentačním středisku (mj. zpracování grantu o čs. exilu), 2005 – 2007 pracoval v Ústavu paměti národa u Jana Langoše. Po jeho smrti do roku 2015 v Ústavu pro studium totalitních režimů. V současné době je zaměstnancem Ministerstva obrany ČR v oddělení III. odboje – zákon 262 / 2011 Sb.

V roce 2004 obdržel grant Ministerstva kultury na kritické vydání svazku Pavla Kohouta – Svazek Dialog (Paseka, 2006). Je spoluautorem knihy Oči a uši strany (Tilia, 2005); spolueditorem knihy Přikládáme sekeru ke kořenům lži (Centrum pro dokumentaci totalitních režimů, 2015) a Prvních sto dnů Charty. Je autorem desítek odborných článků, studií a recenzí.

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

OKRUHY

- Totalita
- Manipulace
- Praktiky totalitních režimů a jejich současná podoba v rámci našeho světa
- Fenomén společenských agentů
- Historie druhé poloviny 20. století
- Současná česká dramatika
- Současné divadlo

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

OTÁZKY A OKRUHY K DISKUZI

- Čím se vyznačuje totalitní režim?
- Jakou funkci měla ve společnosti StB? Kdo byli tzv. společenští agenti?
- Jaké praktiky používala StB k získávání stálých spolupracovníků?
- Jaký má vliv minulost na současnost? Měli by být jedinci stíháni za své jednání za minulého režimu?
- Je důležité mluvit o naší nedávné minulosti?
- Mělo by mít divadlo společenskou funkci? Mělo by především bavit, dotýkat se osobních témat, nebo otevírat společenskou diskusi?
- Co vás na inscenaci zaujalo a čemu jste nerozuměli?

AGENT, tzv. SPOLEČENSKÝ

ODKAZY A RECENZE

<https://www.youtube.com/watch?v=Tvlxxiruqbk>

<https://www.i-divadlo.cz/blogy/lukas-holubec/co-ty-o-tim-vis>

<https://www.i-divadlo.cz/blogy/jiri-koula/od-minulosti-k-pritomnosti>

KONTAKT

Produkce

Adina Hanáková

tel. 724 500 949

adina.hanakova@agstepanska.cz